

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра галузевого перекладу та іноземних мов

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему:

АНГЛІЙСЬКОМОВНІ СКОРОЧЕННЯ В ТЕКСТАХ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕМАТИКИ: ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТИ

Виконав здобувач другого (магістерського)
рівня вищої освіти, групи 6ФП
спеціальності 035 «Філологія»
освітньо-професійної програми «Германські мови та
літератури (переклад включно), перша – англійська»
Номировський В. О.

Керівник: Лебедева А. В.

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра галузевого перекладу та іноземних мов
Освітній рівень другий (магістерський)
Спеціальність 035 «Філологія»
Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»
Освітньо-професійна програма: Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри

к.філол.н., доцент

Оксана ПОДВОЙСЬКА

“ ___ ” _____ 2024 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Номировського Владислава Олександровича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Англійськомовні скорочення в текстах комп'ютерної тематики: функціональний та перекладацький аспекти.

керівник роботи Лебедева Аеліта Володимирівна, кандидат філологічних наук,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затвержені наказом вищого навчального закладу від «19» 10 2023 року № 565-с

2. Строк подання студентом роботи 23.01.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: Об'єктом дослідження виступають комп'ютерні терміни, утворені шляхом абрєвіації. Предметом дослідження є структурно-семантичні особливості англійськомовних комп'ютерних скорочень

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

1. Лексико-семантичні ознаки науково-технічного тексту. 2. Скорочення в комп'ютерній підмові. 3. Специфіка відтворення абрєвіатур та скорочень у галузі комп'ютерних технологій при перекладі з англійської на українську мову.

Завдання роботи: 1) надати характеристику науково-технічному стилю; 2) визначити особливості лексико-семантичного та граматичного контекстів науково-технічного тексту; 3) дати визначення поняттю «скорочення»; 4) розглянути основні підходи до класифікації скорочень; 5) охарактеризувати комп'ютерну підмову та визначити її місце в лінгвістиці; 6) надати структурно-семантичні особливості скорочень в англійськомовній комп'ютерній галузі; 7) проаналізувати способи та особливості перекладу абрєвіатур та скорочень у галузі комп'ютерних технологій; 8) надати методичні рекомендації з перекладу скорочених лексичних одиниць.

5. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу (з точним зазначенням джерел оригінального та перекладних текстів)

6 таблиць, 5 рисунків.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада керівника/рецензента	Підпис, дата	
		завдання видано	завдання прийнято
<i>Консультант з написання I-III розділів</i>	<i>Аеліта ЛЕБЕДЄВА, кандидат філологічних наук</i>	20.10.23	20.12.23 – 12.01.24
<i>Консультант з нормоконтролю</i>	<i>Аеліта ЛЕБЕДЄВА, кандидат філологічних наук</i>	20.10.23	14.12.23 – 19.12.23
<i>Рецензент</i>	<i>Оксана ПОДВОЙСЬКА, к.філол.н., доцент</i>	20.10.23	13.01.24 – 15.01.24

7. Дата видачі завдання 19.10.2023 р.**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН**

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Збір та опрацювання матеріалів для формування теми та завдань дослідження	20.10.23 – 25.10.23	<i>виконано</i>
2.	Складання і затвердження плану роботи. Визначення методологічної бази та методів дослідження	26.10.23 – 28.10.23	<i>виконано</i>
3.	Робота над I розділом кваліфікаційної роботи, систематизація теоретичних джерел	29.10.23 – 05.11.23	<i>виконано</i>
4.	Робота над II розділом кваліфікаційної роботи. Збір фактичного (ілюстр.) матеріалу	06.11.23 – 20.11.23	<i>виконано</i>
5.	Робота над III розділом кваліфікаційної роботи	21.11.23 – 08.12.23	<i>виконано</i>
6.	Формулювання висновків за темою дослідження	09.12.23 – 13.12.23	<i>виконано</i>
7.	Оформлення роботи	14.12.23 – 19.12.23	<i>виконано</i>
8.	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	20.12.23 – 12.01.24	<i>виконано</i>
9.	Надання роботи на рецензування	13.01.24 – 15.01.24	<i>виконано</i>
10.	Подання роботи для перевірки у КСПНП	16.01.24	<i>виконано</i>
11.	Захист роботи в ЕК	23.01.24	<i>виконано</i>

Здобувач

Владислав НОМИРОВСЬКИЙ
(підпис) (Імя та ПРІЗВИЩЕ)

Керівник роботи

Наталія СТЕЦЕНКО
(підпис) (Імя та ПРІЗВИЩЕ)

АНОТАЦІЯ

Номировський В. О. Англійськомовні скорочення в текстах комп'ютерної тематики: функціональний та перекладацький аспекти – 95 с.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню способів перекладу скорочених лексичних одиниць мови в галузі комп'ютерних технологій (на основі української та англійської мов). Розглянуто їхню класифікацію, структурні особливості, а також способи перекладу скорочених лексичних одиниць мови, особливо в галузі комп'ютерних технологій. Дослідження показало, що найпоширеніші англійські аббревіатури та скорочення у сфері комп'ютерних технологій можуть бути успішно перекладені на українську мову. Переклад цих аббревіатур та акронімів слід здійснювати таким чином, щоб зберегти їх первинне значення. Крім того, дослідження також виявило, що існують певні особливості перекладу англійських аббревіатур та акронімів на українську мову. Перекладачеві пропонується враховувати контекст тексту, мову перекладу та аудиторію, щоб забезпечити точний та ефективний переклад.

Ключові слова: аббревіатура, скорочення, комп'ютерні технології, запозичення, трансформації, еквівалент.

ABSTRACT

Nomyrovskiyi Vladyslav. English abbreviations in computer texts: functional and translation aspects – 95 p.

The qualification work is devoted to the study of ways of translating abbreviated lexical elements in the field of computer technology (based on Ukrainian and English). The study has shown that the most common English abbreviations and acronyms in the field of computer technology can be successfully translated into Ukrainian. The translation of these abbreviations and acronyms should be done in a way that preserves their original meaning. In addition, the study also revealed that there are certain peculiarities of translating English abbreviations and acronyms into Ukrainian. It is suggested that the translator should take into account the context of the text, the target language and the audience to ensure an accurate and effective translation.

Key words: *abbreviation, acronym, computer technology, borrowing, transformation, equivalent.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОЗНАКИ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ТЕКСТУ	11
1.1. Науково-технічний стиль: особливості функціонування	11
1.2. Лексико-семантичний контекст.....	14
1.3. Граматичний контекст.....	18
Висновки до розділу 1	21
РОЗДІЛ 2. СКОРОЧЕННЯ В КОМП'ЮТЕРНІЙ ПІДМОВІ	23
2.1. Визначення поняття «скорочення».....	23
2.2. Основні підходи до класифікації скорочень: типи та функції	29
2.3. Комп'ютерна підмова та її місце в лінгвістиці	35
Висновки до розділу 2.....	38
РОЗДІЛ 3. СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ АБРЕВІАТУР ТА СКОРОЧЕНЬ У ГАЛУЗІ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	40
3.1. Структурно-семантичні особливості абревіатур в англійськомовній комп'ютерній терміносистемі.....	40
3.1.1. Тематична класифікація комп'ютерних терміноабревіатур.....	40
3.1.2. Структурні характеристики англійськомовних абревіатур у сфері обчислювальної техніки	47
3.2. Способи та особливості перекладу скорочень у галузі комп'ютерних технологій	55
3.3. Методичні рекомендації з перекладу скорочених лексичних одиниць	78
Висновки до розділу 3.....	80
ВИСНОВКИ	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	85
RESUME	94

ВСТУП

Із початком нового тисячоліття, розвиток технології набув нових обертів. Унаслідок цього, у сучасному житті кожна людина хоча б іноді користується різними пристроями, які полегшують спілкування або виконання певної роботи та задоволення власних потреб. Це такі пристрої, як мобільні телефони, комп'ютери.

Такий активний процес технологічного розвитку спровокував появу багатьох неологізмів, які набули поширення та закріпились у мовах різних країн. Особливо це стосується персонального комп'ютера, унаслідок використання якого виникло безліч жаргонізмів та професіоналізмів, що вже зараз широко вживаються користувачами ПК та продовжують поповнювати словниковий склад багатьох мов.

На початку своєї популярності, комп'ютер не часто використовувався простими користувачами, а частіше застосовувався на виробництві або у різних розробках. Але пізніше, із появою Інтернету та виникненням доступних операційних систем, він став справді широко використовуватися у повсякденному житті.

Переконавшись в ефективності використання такого пристрою, почало з'являтися все більше користувачів персонального комп'ютера. Але цей процес освоєння нової технології був повільним на перших етапах, через незрозумілість алгоритму користування комп'ютером та великої кількості нової лексики, яка безпосередньо використовувалася у процесі користування комп'ютером.

Таким чином, виникла необхідність у тлумаченні та роз'ясненні таких нововведень. Видання різних технічних словників полегшило сприйняття нової лексики та специфічних текстів. Завдяки активній праці перекладачів, сьогодні ми можемо без особливих труднощів користуватися персональним комп'ютером та іншими високотехнологічними пристроями.

Актуальність дослідження. Сьогодні досить важко уявити своє життя без комп'ютерних технологій, які проникли в усі сфери діяльності людини. Швидкий розвиток цієї галузі сприяв створенню спеціальної мови з таким же стрімким розвитком відповідної термінології. Знання комп'ютерної лексики іноземною мовою стало однією з найважливіших вимог на ринку праці. Створення і розвиток галузі комп'ютерних технологій безпосередньо пов'язаний з англійськомовними країнами, де вперше і було винайдено комп'ютер. Таким чином, ця галузь почала формуватися на базі англійської мови.

Мова в галузі комп'ютерних технологій інтенсивно розвивається, багато лексичних одиниць асимілюються і легко приживаються. Необхідно зауважити, що хоча процес асиміляції відбувається досить швидко, він не може зрівнятися з темпами розвитку комп'ютерних технологій.

Відповідно, актуальність дослідження пов'язана з тим, що технічний прогрес та загальна комп'ютеризація суспільства призвели до динамічного розвитку комп'ютерної термінології, яка поступово переходить із розряду спеціальної лексики до загальноновживаної. Комп'ютерне терміноутворення, у тому числі через аббревіацію, вимагає вивчення та систематизації для виявлення загальних тенденцій, які роблять цей процес універсальним та стійким.

Мета роботи – аналіз комп'ютерних скорочень у сучасній англійській мові, характеристика груп, типів словотворення та способів перекладу англійських комп'ютерних скорочень на українську мову.

Мета роботи зумовила вирішення наступних **завдань**:

1. Надати характеристику науково-технічному стилю.
2. Визначити особливості лексико-семантичного та граматичного контекстів науково-технічного тексту.
3. Дати визначення поняттю «скорочення».
4. Розглянути основні підходи до класифікації скорочень.

5. Охарактеризувати комп'ютерну підмову та визначити її місце в лінгвістиці.

6. Надати структурно-семантичні особливості скорочень в англійськомовній комп'ютерній галузі.

7. Проаналізувати способи та особливості перекладу абревіатур та скорочень у галузі комп'ютерних технологій.

8. Надати методичні рекомендації з перекладу скорочених лексичних одиниць.

Об'єкт роботи – комп'ютерні терміни, утворені шляхом абревіації.

Предмет дослідження – структурно-семантичні особливості англійськомовних комп'ютерних скорочень.

Теоретико-методологічна база дослідження. Скорочення як специфічне мовне явище привертало увагу багатьох дослідників. Існування різних підходів до пояснення причин виникнення скорочень відображають плюралізм думок щодо умов їх утворення. Істотний внесок у розвиток теорії абревіації зробили праці Федорова А. В., який досліджував межі між абревіацією та словоскладанням, Стельмах Л. Д., який досліджував прагматику скорочень та багато інших.

Матеріал дослідження. Для аналізу способів перекладу абревіатур у царині комп'ютерних технологій було взято текстові матеріали (інструкції, керування) автентичних медіа-ресурсів з комп'ютерної проблематики MacWorld, PC World.

Для досягнення поставленої мети та виконання завдань дослідження у роботі використовуються такі **методи**: огляд теоретичних джерел із проблеми дослідження; метод суцільної вибірки; метод лінгвістичного спостереження, систематизації та опису матеріалу; словотвірний аналіз; статистичні дані.

Наукова новизна полягає в залученні сучасного автентичного лінгвістичного матеріалу та виділенні структурно-семантичних

характеристик комп'ютерних скорочень, що функціонують в англійськомовному просторі.

Теоретична значимість: виконана робота вносить вклад в розвиток термінознавства та термінологій, уточнює особливості творення скорочень та їх перекладу в певній галузі, а саме, в комп'ютерній сфері.

Практична значущість роботи полягає у можливості використання результатів дослідження в процесі вивчення іноземної мови в середній, в рамках теми, присвяченої комп'ютерним технологіям, у вищих навчальних закладах на курсах з теорії та практики перекладу.

Публікації. Тези дослідження «Особливості перекладу англійських абревіатур та скорочень у галузі комп'ютерних технологій на українську мову» були опубліковані у збірнику Наукові записки (Номировський В.О., Лебедєва А.В. Особливості перекладу англійських абревіатур і скорочень у галузі комп'ютерних технологій на українську мову // Наукові записки. Серія : Філологічні науки. Випуск № 4 (207). Кропивницький : Видавничий дім «Гельветика», 2023. (фахове видання категорії «Б»)).

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків та списку використаних джерел.